

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, februar 1995
lětnik 45

2

Bože slowo za nas

Jenož pola Boha namaka moja duša ćichotu, wot njeho přińdže mi pomoc (Psalm 62,2)

Ja so hišće dopominam na swoje šulske lěta, hdyž smy w zemjepisu Zjednočene staty jako předmjet měli. Naš wučer je nam z pomocu přikładow rozkládł, zo je to kraj tysac možnotow, haj, samo kraj njewočakowanych možnotow. Mjeztym je tež druhdže nas wěće nimale wšo možno.

Ale kak je to we woprawdźi- tosci? Hrono tutoho měsaca pokazuje nas na něšto, w čimž pobožny modler woprawdźi- tosc widzi. Čłowjek njeje jenož wobmjezowany w swojich předewzacach a skutkach, ale tež w swojim začuću. Wono hraje za naše žiwjenske dny wažnu ról. My móhli měnić, zo mamy znajmjeńša tajke wěcy kaž ćichosć a spokojnosć, ale tež mjerzanje a rozhorjenje pod kontrolu. Wězo móža nas wšelke faktory w tutym nastupanju wowlivnić.

Hač wostawam cyle čichi tež w čěžkim položanju, leži zakótwjene w mojej naturje. Je z Božim darom, jelizo so takle zadźeržeć abo wróćo dźeržeć můžemy. To je zdobom dopokaz samowobknježenja.

Wězo můžemy druhemu, džěsću abo wowce, kiž čerpi pod njepríjomnymi wěcami a naležnosćemi, radu dać: Budź měrny! Na tajke wašnje podpěramy so mjez sobu. Ale w žanym padže njeje ta wěc z tajkim pozbudženjom wotbyta. Wězo je pola mnohich ludźi sugestija a awtosugestija. Jenož wěc- wustojny móže tu poslednje prawe posudjenje dać, hač nastanje woprawdže zwisk z tutej lékarskej metodu.

Wažniši je wobsah tutoho slowa a što do efekta wono ma. Psalmista staji nas na teren abo lépje prajene do srjedźizny tutoho, dokelž jedna so wo Bože

kralestwo. Bóh pak je wšudže. Wěmy, zo je Bože kralestwo bli- ske. Bože kralestwo je so při- bližiło. Štóž to wěri, polatoho su wšě wuměnjena, zo duša ći- chotu namaka. Ale to je jenož jedna strona medalje. Je da z ćichotu hižo wšo w porjedže? Njeje nam wjele bóle duchowna hibićiwosć trěbna? Psalmista njebysotakle modlił, jelizonjeby chcył wuńć ze stawa duchow- nego abo socialneho njepokoja.

Jónu stupi Jezus do łódže, a jeho wučownicy džěchu za nim. A hlej, wulke njewjedro zběhny so na morju. Jezus spa- še. A wučownicy, přistupiwi k njemu, wubudźichu jeho a džachu: Knježe, pomhaj nam, my kónc wozmjemy. Tuž stany Jezus a hrožeše wětram a mo- rju, a wšitko woćichny.

Tutón podawk služi nam cyle derje jako špihel. Tak je tež w našim žiwjenju. My wěmy, hdže mamy so w čěžkim wo- broćić, hdžež budže nam wo- prawdže pomhane. Zwotkel přińdže mi pomoc? Moja po- moc přińdže wot Knjeza, kiž je njebjo a zemju stworił.

Feustel

Lubi čitarjo,

wo Božej wšehomocy – wose- bje wo Bohu, kotryž móže dži- wy činić – chcu w swojim před- poslednim rozpominanju k 1. artikljej wo wěrje pisać.

Wulki basnik Goethe da swo- jeho Fausta k šulerjej Wagnerej prajić, po tym zo je chór jandze- low „Chrystus je stanył“ spě- wał: „Što pytaće, móćni a lu- bozni, wy njebjeske zwuki, mje w prošě? Zaklinčće tam, hdžež mjehcy čłowjekoj su. Posel- stwo słyšu drje, tola mi faluje wěra, džiw je wěry najlubše džěćo.“

Goethe, kotryž bibliju jara derje znaješe a sej ju wysoko wažeše při wšěch dwělach, ko- trež jenož při jutrownej stawiz- nje njeměješe, nima tu wězo prawje. „Najlubše džěćo“ wěry džiw njejsu. Hižo Jezus sam warnuje před „dźiwotrownej

wěru“ (hlej na při. Mark. 1,44+45; Mark. 8,12), kotraž jenož tohodla Boha „připózna- wa“, dokelž je so něšto njewo- přimliwe a njewujasnjomne stało. We wšěch časach spytaja ludžo „džiw“ zaso k něčemu „normalnemu“ činić. Ně, dži- wy njesmědža zakład našeje dowěry do Boha być.

Tola Bóh móže nas „džiw“ dožiwić dać, kotrež nas w našej dowěrje k njemu wěšćiši činja. Džiw su „znamjenja“ za Božu wšehomóc. My wuznawamy: Pola Boha ničo njemóžne njeje (Luk. 1,37).

Jedyn z mojih teologiskich wučerjow je mi při zrozumje- nju džiwotrownych stawiznow w bibliji jara pomhał, jako wón nam studentam praji: „Džiw njejsu naprašowanja na Boha, hač wón to móže, ale hač wón to chce. Boža wšehomóc a jeho skutkowanje w stawiznach a w přitomosći njeje wotwisna wot toho, hač naša čłowjeska předstajenska móc a naše na- zhonjenje jeho skutkowanje zrozumić a připóznać móže.“

A jeli Bóh chce, potom móže „wichory“, kotrež husto tež nad nami zachadžeja (kaž pola Je- zusowych wučownikow, jako jónu po jězoru Genezareth jě- džechu – Mark. (4/35-41), do „wulkeje čišiny“ přeměnić.

Jeli Bóh chce, potom móže wón (kaž při nasycenju 5000 ludźi – Mark. 6/30-44) tež naš njedostatok do dóstatka přemě- nić.

Jeli Bóh chce, potom móže wón (kaž při wuhojenju slepeho – Mark. 8, 22-26) tež našu „sleposc“ za naležnosće wěry nam wotewzać.

Jeli Bóh chce, potom nima tež smjerc pola nas „poslednje slowo“, ale my dóstanjemy nje- zachodne žiwjenje kaž Chry- stus jutry rano.

Snano budže Wam – dyrbjeli Wy z „džiwami“ tak swoje pro- blemy měć – tež sada, zo do Boha wěrimy, jemu swoju do- wěru spožčamy, pomhać. My wěrimy do Boha, nic do dži- wów. ↩

Drjewjana cyrkwička w Sprjowjach

Foto: Bigon

Najwjetši dźiw pak je, zo wěčny, wšehomócný Bóh nas zachodnych čłowjekow lubuje a nas k zhromadnosći z nim jako jeničkich jeho stworjenjow postajil je.

Wo tym chcu w swojim poslednim rozpominanju wo wě-

rje pisać. Strowju Was znowa jara wutrobnje.

Zdobom přeju Wam zwólni-wu myslu, zo Wy - da-li Bóh - znamjenja jeho wšehomocy spoznajeće.

Waš Wilfried Weißflog

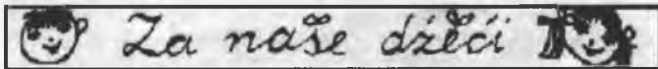
Wutrobne přeprašenje

na serbski kubłanski dzeń, póndźelu, 20. februara, na Michałskej farje.

Tema: Što ma w našim žiwjenju hódnotu?

Započatk: w 9.30 hodź. – kónc wokoło 15.30 hodź.

Za kohož je puć wot dwórnišća abo busoweho zastanišća na Michałsku faru wobćežny, njech přizjewi so pisomnje abo telefonisce (03591/42201) na Michałskej farje z podaćom časa přijězda a městna. Auto budže tam na njeho čakać.

Jezus a njewjedro

Mat. 8 (23-27)

Jezus stupi do łódže a jeho wučownicy dźěchu za nim. Nado bo započá so na jězorje njewjedrić a wysoke žołmy wo łódz bijachu. Jezus pak spaše. Wučownicy jeho wubudźichu a dźachu: „Knježe, pomhaj nam, my so zanurimy!“

Jezus wotmołwi: „Što so tak jara bojiće? Wy maće přemało dowěry.“ Wón stany a pohrozy wětram a žołmam; wšitko wóčichny.

Ludžo pak dźiwachu so a dźachu: „Što je to do čłowjeka, zo jemu wětry a žołmy poslušne su!“

ra	nje
bo	wi
do	josć
pře	wě

Z tutoho małego zložkowego hódančka nastanje sada, kotraž zwisuje z tekstom biblije. Sna no pak sće tež wy hižo tajke něšto nazhonili. Přemyslujće raz.

125. narodniny delnjoserbskeho fararja a prócowarja Wylema Noweho

Wosobinsce njejsym Wylema Noweho, rodzeného 15. 1. 1870 w Borkowach, spóznał ani jeho na klětce Choćebuskeje serbskeje cyrkwe słyšať, dokelž sym hakle wot lěta 1934 na serbske kemše do tuteje cyrkwe chodźil. Tež na zhromadźiznach delnjoserbskeje Maćicy Serbskeje, kotruž nawjedowaše Wylem Nowy wot lěta 1919, wobdźělach so hakle wot lěta 1934. Při wšěm rěčeše so pola nas doma husćišo wo nim. Naš nan, 21lětny w meji l. 1894 za druhého wučerja do serbskeje Hochozy powołany, mi druhdy wo tym powědaše, kak běštaj w 90. lětach zańdženého lětstotka Bogumil Šwjela a Wylem Nowy z wulkim elanom „Zwjazk delnjoserbskich studowacych“ založiloj. Wažna kročel doprědka za wšitko serbske w Delnjej Łužicy běše tutón zwjazk; naše serbstwo tehdy jara rozkćě, štož mamy so předewšěm prócowanjam młodeho Noweho dźakować. Hibanje „Młodoserbow“ da tehdy wulki impuls wšemu narodnemu dźělu. Hižo w léce 1894 wuhotowa so přeni serbski koncert w Borkowach, ród-

nej wsy Noweho. Dalšej wotměštej so we Wjerbnje a w Turjeju.

Teologiju studowaše Wylem Nowy w Halle, Lipsku a Berlinje. Plódný běše za njeho wosebje Lipsčanski čas (mi zenđe so 45 lět pozdžišo podobnje!), dokelž zezna so tam z hornjoserbskimi komilitonami. Tak přińdže wón tež do Hodźija na Imišowy předarški seminar.

Bogumil Šwjela, kotryž bě po pječlětnej službje jako pomocny farar při Choćebuskej serbskej cyrkwi ličił z tym, zo smě do wakantnej Popojskeje fary začahnyć, nadeńdže tamne durje za swoju wosobu zawrjene a poda so tuž do hornjoserbskich Wochoz. Tež za Wylema Noweho njebě městna w Delnjej Łužicy: Wón přesydlil so k hornjoserbskim bratram do Budestec a pozdžišo do Ketic. Hakle wot lěta 1910 nadeńdžemy jeho w delnjoserbskej Brjazynskej wosadze a wot lěta 1917 při serbskej cyrkwi w Choćebuzu, hdžež wón po čezkej chorosći jako posledni serbskich duchowny teje wosady w l. 1933 wumřě.

Wot našeho nana, kiž je fara-

Foto: A.

rja Noweho derje znať, wěm, zo běše Wylem Nowy swěrný dźělačer w Knjezowej winicy. Wón njezedžeše za zemskej česću, ale dźělaše radšo začichim. Njesprócnijwe přédowaše wón w Choćebuzu dlěje hač 16 lět serbsce a dopomha z tym w swojej wulkej wosadze mnohim liwkim Serbowkam a Serbam ke krutemu rjapej.

Wylem Nowy bě wot časa swójeho studentstwa hač do smjerće člon wobegu Maćicow: hornjoserbskeje a delnjoserbskeje. W l. 1930 swjećachmy we Wětošowje 50lětnu wobstaće našeje delnjoserbskeje Maćicy. Wjeletysac ludźi přichwata na tutón swjedžen do Wětošowa. Při tejskladnosći přiwoła Wylem Nowy jako předsyda delnjoserbskeje Maćicy Serbskeje zhromadženym žurnalistam mjez druhim: „Našu Maćicu nihtó njepodpěruje; wona steji sama w swojim prócowanju za serbski lud. Němska statna wyšnosť so wo naše serbske ludowe potrěbnosće scyła njestara. - Njepisajće jenož do swojich łopjenow, štož džens tu widziće a słyšiče, ale prajće tež swojim čitarjam, zo sej

serbski lud hišće zasłuži, zo so za njón w duchownych wěcach staramy. Wón nochce być lud nišjeje rjadownje.“

Bogumil Šwjela napisa delnjoserbsku gramatiku a rěčnicu. Što jemu při tym pomhaše? Nihtó druhi hač jeho swěrný přečel Wylem Nowy. W léce 1894 zhraba so delnjoserbske studentstwo na wudaće „Pratyje“. Jeho hłowny starši Wylem Nowy spisa tónle lětnik sam. Dale dopisowaše Nowy husćišo do Serbskeho Casnika pod rubriku „Z Božeho kralestwa“. Štož přiwoła Bogumil Šwjela swojemu najlepšemu přečelej do rowa, plaći tež hišće džens: „Spominamy na bratra Wylema Noweho jako na nadobneho čłowjeka, swěrneho a čisteho we wšěm, štož je činił. Z česću wostanje jeho mjeno mjezy tymi, kotřiž su serbstwu služili a swojemu ludej swěrní byli.“

Njech nam džensnišim zwostanje njezabyte moto Młodoserbow zańdženého lětstotka: Jedny narod, jedne serbstwo, jedna studowaca młodźina wot Blótow hač k Čornobohej!

N.

Pawoł Lubjenski

* 25.1.1895 +20.2.1970
Foto: prywatne

Na dnu ptačeho kvasa spominachmy na 100. narodniny a 20.2. wopominamy 25. posmjertniny našeho nana.

Doma w blidarni džěda nawukny powołanje blidarja a sta so 1923 z blidarskim mištrom. Zhromadnje z džědom a pozdřižo ze svojim bratrom Arnoštom wjedžeše tutu blidarnju w Bukecach. Běše wojak 1. swětoweje a dla jeho horliwego džěla za serbstwo dyrbjěše tež hišće do 2. swětoweje wojny.

Po tradiciji Lubjenskec domu běše hižo z młodych lět aktiwny w serbskim kulturnym žiwjenju.

Na jeho iniciatiwu založi so w Bukecach w haperleji 1921 spěwne towarstwo „Radosć“, kotrehož předsyda běše. Tež při založenju Bukečanskeje sokołskeje jednoty běše wón čěrjaca móc.

Pilnje spěwachu, rejowachu, zwučowachu w sokołskej jednoće a lajske dziwadło hrajaču. Pod wulkimi wosobinskimi woporami jězdžachu z kolesami, kulisy na chribjet zwjazane, tež do holanskich wsow a hrajaču dziwadło, doniž so towarstwo wot fašistow njezakaza. Skradžu zetkachu so hišće po zakazu někotre razy w Žornosčanskim młynje. Mjez druhim skutkowaše tež w dohladowskej radže drustwa Smolerjec knihičišćernje.

1925 woženi so z Marju Pecoldec z Nječornja, mać 1948 zemrě. 1949 woženi so znova a to z Hanu Oswaldowej rodź. Wünschec z Bukec. Wroćiwši so z 2. swětoweje wojny, jimaše so hnydom zaso narodneho

džěla. Za narańšich Serbow běše Lubjenskec dom znowa ze zetkanišćom. Z lěta 1945 hać do 1950 běše župan tehdyšeje Lubijskeje župy a předsyda Domowinskeje skupiny w Bukecach. Wukonješe tež wšelakore funkcie w ródnej gmejnje.

Rady spominam na zetkanja Serbow na Božich stpících z wulětom na Čornobóh, štož wosebje za nas džěči z wulkim dožiwjenjom běše.

Móžu so dopomnić, zo po wójnje na nježdelach syły serbskich kemšerjow z wokolnych wsow koleśa pola nas stajachu. Nan běše wěriwy křesćan. Stajnje je so na serbskim cyrkwiskim žiwjenju swojeje wosady wobdžělił.

Tohorunja je so tak dołho kaž strowotnje móžeše z maćerju na serbskich cyrkwiskich dnjach a na kubłanskich dnjach wobdžělił.

Wosobinska chorosc a chorosc w swójbje jeho bóle a bóle k domej wjazaše. Wjele serbskich přećelow a rowjenkow z bliska a daloka jeho přewodžachu na poslednim puću.

Nan běše markantna wosobina w narańšich Serbach, měješe wulke zaslužby wo swój serbski narod, kotryž je lubował a so jemu swěru wuznawał w dobrych a čežkich časach. M.

Wulki swjeden w Češinje

W časach najwjetšeho ideologiskeho potłóčowanja pod knjejestwom komunistow w Pólskej měješe katolska cyrkev w našim kraju – nimo jara rozšěrjenej a džen a bóle wutwarjenej syću měšnickich seminarow (najwjetša ličba kapłanskich powołanjow zwěsći so prawje tu), tež tójšto srjednych šulow (powšitkownokubłanskich gymnazijow, kotrež skónčichu so z maturu a woprawnjach z tym wyši studij.) Mjeztym wobsedžachu druhe cyrkwe jenož jara snadnu ličbu wukubłanišćow a to jenož za dušepastyrskje zaměry. Hakle wot časa přewróta (1989) založichu so powšitkownokubłanske srjedzišća. Bjezdwěla sta so to tež pod wliwom rosćaceje agresiwnoće katolskeje cyrkwe a w prócowanju, přeznać kontrolu nad zjawnym

žiwjenjom w Pólskej, štož zwurazni so mj. dr. w zawjedženju nabožiny w statnych šulach. To woznamjenješe za wulku diasporu druhich cyrkwujow praktisce jenož katolsku wučbu, štož wotražeše so při niskej tolerancy towaršnosće negatiwnje na tych, kotřiž so na tajkej wučbje njewobdžělichu, a to běchu w tutym nastupanju wosebje čuwiwe džěči.

Zo by so tomu zadžěwalo a zo by so propagowało tolerantniše a wotewrjeniše zadžerženje ewangelskeho wuznaća, započachu we wjetšich wosadach w přnim rjedže založić powšitkownokubłanske gymnazije, kotrež su wotewrjene za wšitkich a kotrež njenanužuja nabožinske zasady šulerjam druhich wuznaćow. Tute su wot započatka jara woblubowane, a wjetšina šulerjow je katolska a woni maja wosebite wuwučowanje w nabožinjě. Dowěra a wulke powšitkowne připóznace ewangelskich šulow ma za scěh wjele zajimcow.

Tuž založi so w Češinje, w najwjetšim ewangelsko-lutherskim srjedzišću w Pólskej, hdžež haja protestantske tradicije hižo wot XVI. lětstotka w najjužnišim džělu Hornjeje Šleskeje, spočatk septembra zańdženeho lěta druhim ewangelskim gymnazij. Wšitcy zajimcy njemóžachu so ani při wzać. Měšćanske zarjadnistwo wróci za tutón zaměr twarjenje, kotrež słušeše před l. 1939 Ewangelskemu towarstwu.

W zwisku z wotewrjenjom gymnazija zetka so ewangelska elita na dwudnowskej konferency we Wišli, w bliskich, jara

ewangelskich kupjelach w šleskich Beskidach. Na njejetkach so někotre džesatki wosobinow: wědomostnicy, wumělcy, wysocy zastojnicy a přeni wobchodnicy. Tam potwjerdzi so dotal powšitkowne přeswědčenje, zo ma ewangelska cyrkev w Pólskej wjace inteligency, hać by so to na 100 do 150 tysac wosadnych zdało. Přednjene referaty a diskusija potwjerdzichu, zo njeje tuta elita zwólniwa, so z dalšim přijimowanjom konterreformacije pólskich katolikow wotnatakać, a wočakuje zjawniše wustupowanje. Cyle jednorje je so prajilo: Pólska ewangelska cyrkev njewučerpa džensniše rezervy za nutřkowne cyrkwinske žiwjenje a za nabožinske naležnosće. Zo njeby dospołnje potłóčena byla a so nje dała podrjadować katolskej wjetšinje, je trěbne, w demokratiskim staće skónčnje tomu napřećiwu stupić. Aktiwnišo zadžeržec měli so konsistorij kaž tež diecezalní biskopja, džělawosc napřećo nowinarstwu a telewiziji dyrbjala być hibićiwša.

Při tej składnosći chcemy dopomnić, zo běše z tutej krajiny zwjazana wosobina słowjanskeho Luthera, kaž mjenowaše so Jerzy Trzanowski (1592-1637), wulki pólski farar, twórca wjele kěrlušow, kotrež so hać do džensnišeho spěwaja (Cithara sanctorum). Dla konterreformacije w Šleskej woteńdže wón do Słowakskeje, hdžež běše wjele lět dušepastyr w Liptowskim Mikulašu, hdžež zemrě.

Krzysztof R. Mazurski

Kolpy

Foto: Wirth

Swědčenje

Hačrunjež běch ateist, njejsym wo Bohu Knjezu nihdy hubjenje rěčał. Bóh tón Knjez lubowaše wot mladosće sem a porěča ke mni někotre razy, tola ja to njerozumjach.

21. februara 1975 porěča Wón ke mni naposledk a to w jara čěžkich, tragiskich wobstejnoscach. Wón zapřimny jara kručě do mojeho žiwjenja, a dyrbjach bjez kompromisa wuznać, zo je Bóh mój Knjez nad žiwjenjom a smjerću. A tak přijimach 1. meje 1975 Knjeza Jezusa Chrystusa jako swojeho wosobinskeho Wumóžnika. (Nadrobne swědčenje wo přijecu Knjeza Jezusa Chrystusa wozjewju na druhim městnje.)

A nětkole jenož krótko wo mojich začiscach při čitanju biblije. Za tutón zaměr sym wuzwolil Jana 15,5, hdžež je napisane: „Přetož bjeze mnje njemóžeće ničo činić.“

Čłowjek, kotryž znaje wučenje Jezusa Chrystusa a wučenje komunistiskeje ideologije, dóndže k spóznaću, zo stej tutej dwě wučeni we swojim zakładze samsnej.

A čehodla tež nic, hdyž džě je komunistiska ideologija za swój zakład wzała wučbu Knjeza Jezusa Chrystusa. Haj, ideje komunizma pochadžeja z biblije, wosebje z knihi japoštołow.

Tuž jako zawod: přewaha towaršnostnych zajimow nad wosobinskimi: „Předaj, štož móžeš, a rozdaj ti chudym ludžom“ (Mat. 19,21); „Jelizo nochce što džělać, da tež njech njeje“ (2 Tes. 3,10); „Štož njeje ze mnu, je přećiwo mi“ (Mat. 12, 30); „Stož čłowjek syje, budže tež žnjeć“ (Gal. 6,7). „Woni budža swoje mječe k radlicam a swoje hlebije k serpam činić. Přetož žadyn lud njebudže přećiwo druhemu mječ zběhać a njebudže wjace wuknyc wojować“ (Jez. 2,4).

Zawěrnó, komunisća maja swoju krutu wěru, tola woni wěrja dosebje samoho. Njekłónja so Bohu, ale čłowjekej.

Ze Swjateho pisma wěmy, zo: „Žadyn čłowjek njeje na zemi, kotryž by dobre činił a njehršil“ (Prěd. 7,21). Jeničce Knjez Jezus Chrystus běše bjezhršny a prawdosć činješe.

Wučenje Chrystusa njejsym znał. Přeni króć čitach bibliju

w l. 1975, a mi zastaji so dych, hdyž čitach tutu knihu knihow, Bože słowo, słowo prawdosće, słowo wjesoleho poselstwa wo Božej lubosci, wo wumóženju čłowjeka na puću lubosće, słowo wo Knjezu Jezusu Chrystusu, jeničkim posředniku, dobroprošerju a hlówje cyrkwyje.

Běch jara poraženy, hdyž spóznač, zo je marxistiskoleninistiska wučba wot biblije wotwodžena. Kóždy staw čitach znowa a znowa, a mojijmaj wočomaj nochcyše so wěrić, zo je móžno, zo je zasadne zakłady Jezusoweho wučjenja komunistiska ideologija přewzała a wudawaše je jako swoje wobswydstwo.

A ja sym jim jenož wěrił: To je tola padušnistwo na cyrkwi! Wot tutoho časa položich marxistisko-leninistisku wučbu doskónčnje na bok.

Nastanje prašenje, čehodla přetra wučenje Knjeza Jezusa 2000 lět, njehladajo na žalostne přescěhowanje křescanstwa wot jeho nastaća, wosebje pak za čas komunistiskeho totalitarneho režima, a marxistiskoleninistiske wučenje njewudžerža a so doskónčnje spyny?

Haj, socialistiski towaršnostny porjad wuchodneho bloka njewudžerža ani 100 lět (jenož 74), a to při tajkim mójnym imperiumje na swěće. Jasnu wotmołwu na tute prašenje dawa Jezus Chrystus sam: „Bjez mnje njemóžeće ničo činić“ (Jan 15,5).

Konunistiska ideologija, kotraž wza sej za zakład, za swoje brónjenje wučenje Jezusa Chrystusa, Jeho jenož njewotpokazowaše, Jeho jenož wot so nječisny, ale nastaji tež přećiwo Njemu wojerski ateistiski, njesmilny bój.

A z čim so to skónči? Ateizm počerpje dospoynu porážku. Haj, bratřa a sotry, to je porážka, ale njeje to doskónčna smjerć ateizma. Ateizm je žiwy a budže žiwy tak dolho, kaž budže žiwy jeho chlěbdawar, jeho zastupnik - satan.

Torěka, zo za nas křescanow njeje chwile na zloženje rukow do klina. Wojowanje njeje so skónčilo. Dyrbimy na straži być a wotwobarać prócowanja toho zleho na kóždym kroku. Knjez Jezus Chrystus nas wučil: „Štož ze mnu njeje, je přećiwo mi. Džiće wote mnje wšitcy, wy

žłóstnicy“ (Mat. 12,30 a 7,23).

W času 40 lět totalitarneho režima w Čěskosłowakskej kaž tež w cyłym wuchodnym bloku zakazowachu ludžom Boha, bjerjechu Jeho jim přeč. Nabožina bu njesmilnje přescěhowana, a jako narunanje serwěrowachu t. mj. materialistiski swětowy nahlad, kotryž teptaše čłowjeske duše a zahubnje na psychiske byće čłowjeka skutkowaše. Ničeše wšitko čłowjeske a tykaše so do jednotliwca a cyłeje towaršnosće.

W času wobmjezowanja swobody bu čłowjeska dostojnosć žalostnje potupjena. Dóndže tak daloko, zo „wubiwaču“ potřebnosće čłowjeskeje duše w njeposlušnosći, we wobšudnistwje, w egoizmje, w padustwach a pod.

Wjele ludži zhubi normu a mjezy, na př.: z tym zo stat wšudže kóždeho wobkrowaše, nasta čłowjeska mudrosć, zo „štož stat wobkrowa, tón njekrowa“.

Zawěrnó, w našich stawiznach je dóšto tež k nabožinskej totaliće, kotraž je wo wjele hórša hač politiska a ideologiska totalita. Nasta chorosć, womora wosebje pola mlódsich ludži, nasta rozpad psychiskeje wosobiny.

Lětdžesatki negatiwneho wowliwnjenja duše našeho naroda su so minyli. Wšitcy smy woznamjenjeni wot systema, w kotrymž smy lěta dolho žiwi byli. Wšitcy sej wuwědomujemy, zo přewrót, kotryž započča so w nowembur 1989, dale traje. Je to doholětny proces. Mócnarsko-politiski přewrót wotmě so w běhu někotrych tyždenjow, ekonomiski přewrót, kotryž dožiwimy nětk, budže hišće někotre lěta trać. Tola přewrót we wutrobach a dušach ludži budže sej lětdžesatki žadać.

Přichodna generacija budže znowa dyrbjec čescownosć a inspiraciju pytać w prawdosći, dokelž swoboda, kotraž ma swój załožk w prawdže, dyrbi znowa nastupić do njezachodnych stawiznow, do pomjatka naroda, dokelž prawda stajnje dobudže. A Jezus Chrystus praji: „Ja sym puć a wěrnosć a žiwjenje“ (Jan 14,6).

Ze swětowych stawiznow wěmy, zo wutworichu so na kóncu stareho wěka štyri wulke swětowe mócnarstwa: Babylońske, Persiske, Makedonske a Romske a to přez krutych wjednikow z namocu, z kreju a pod žalostnym čerpjenjom a potłóčanjom milionow chudych ludži. A tež my smy swědkojo toho, zo to, štož je so z namocu založilo, je nětkole doskónčnje so sypnyło a so ženje njewróci. „Přetož bjeze mnje njemóžeće ničo činić“ (Jan 15,5).

Za čas Romskeho knježenja pak zrodzi so nowe kralstwo, dospoľnje hinaše hač druge kralstwa, a kotraž njepochadža z tutoho swěta a njezažoji so z krutej namocu. Zakładny, rókowy kamjeń tutoho kralstwa je Knjez Jezus Chrystus, a tute kralstwo budže trać wot wěcnosće do wěcnosće (Jez. 28, 16).

Džakujemy so našemu njebjeskemu Wótcej, zo je stupil do našeho žiwjenja w Knjezu Jezusu Chrystusu. A tam, hdžež je Wón přítomny w tutym našim wěku, tam so hižo započina nowy wěk, wěk Božeho kralstwa, kotraž wuznamjeni so w prawdosću a měrom a radosću w swjatym Duchu (Rom. 14,17).

Radujmy a wjeselmy so a chwalmy Knjeza Jezusa Chrystusa, zo je nam zmóžnil być přislužnicy tutoho wěčneho kralstwa. Hamjeń.

Karel Šulc

Pobožnej sprócnej ruce

Foto: Wirth

Mila Imišowa

Dźowka kublerja, mandželska fararja a wědoma Serbowka - tajkich žonow je serbski narod z rědku měł. Najwuznamniša z nich bě Mila Imišowa, rodźena Pfulec. Wona buslawjena jako wótcinka, maćerka Serbow a „jandžel našeho luda“.

Pfulec kubło w Přišecach, na kotraž bě so 1827 narodźila, zda so nam džensa jako rzyz idylka: kublerska swójba, wuspěšnje hospodarjaca, pobožna a serbska. Džéd a wowska powědaštaj Mili a jeje bratrej Bohuwěrej wjele wo dawnych časach. Nan jimaj z přikładami rozložić drohotnosť serbskeje rěče. Wjac hač tysac je hódna, by rjekł. Bohuwěr wopyta Budyski gymnazij a bě pozdžišo wuznamny serbski rěčespytnik. Mili jako holcy njebě puć k wysokemu kubljanju wotwrjeny. Hdyž pak bratr Bohuwěr jej rozprawješe, kak serbstwo k nowemu žiwjenju stawa, a jeho serbscy přeceljo na wopyt do Přišec chodžachu, so tež Mila za wšo serbske zahori. Často svojim přecelkam, džowkam fararja Jakuba na

Budyskej Michałskej farje, swoju lubosć k serbstwu wuzna. Wona poča serbske basnje pisac a podpěrowaše bratra při jeho rěčnych slědženjach.

Mila Pfulec bě blyšcata hwězda serbskeho wozrodźenja. Hdyž wona jako solistka na serbskich spěwanskich swjedženjach wustupi, so wutroby horjachu. Mnozy přeceljo jeje bratra Bohuwěra za njej požadachu: Jan Łahoda, pozdžišo farar w Lubiju, a Michał Domaška, pozdžišo farar w Nosacicach, wo jeje ruku prošta; Jan Arnošt Smoler swoju lubosć we wohniwych basnjach w serbskej nowinje wuspěwa. Bóle začichim wabješe wo nju Jaroměr Hendrich Imiš, a Mila jeho wuslyša.

Z kwasom lěta 1851 so Mila Imišowa ze serbskeje zjawnosće zhubi. We wotležanym hollandskim Wóslinku bě knjeni fararka. W Budyšnje ju jenož hišće z rědku wuhladachu. Přecelkam pisaše wo svojich třoch lubosćach: lubosć k mandželskemu, k 1853 narodzenemu synej Jankej a k serbstwu.

Hdyž nastupi mandželski 1859 farstwo w Hodžiju, bě

Mila Imišowa knjeni na najwjetšej farje serbskeje Łužicy. Njeje nam žane powěsće zawostajila, kak je so jej zešlo poboku mandželskeho, kotryž wšě mocy wěnowaše cyrkwinskemu a serbskemu džětu a kotryž bě bórže za mjezami Łužicy jako „serbski bamž“ znaty. Hač wón scyła hišće chwile za swóju měješe? Hač z mandželskeje džěleše starosće wo syna Jana, kotrehož šulske wukony a cyłkowne wuwice njespokojachu? Zda so, zo Mila Imišowa hakle zaso wožiwi, hdyž 42lětna 1869 druhého syna Měrcina porodzi. Jeho wobdawaše z wulkej lubosću a jeho dla wza tež zaso pjero do ruki a pisaše džěćace štučki.

Jako přewšo přecelnu a hospodliwu dožiwichu Milu Imišowu serbscy studenća, kotřiž kóžde lěto štyri njeđeje na Hodžijskej farje přebywachu, zo bychy pola Imiša wuknyli. Woni sławjachu wutrobitosć a maćernu lubosć, kotruž Mila Imišowa wuprudžeše. W jeje domje so wšitcy derje čujachu.

Horjo njeje Milu Imišowu wobešlo. Syn Jan w žiwjenju dospołnje zwrěšći. Hubjenych wukonow dla njebě móhł studować, jeho mandželstwo njebě zbožowne, a skónčnje wón hišće jako wobchodnik zbankrotowa a do Ameriki čekny. Tež tam njezamó sej žiwjenje zradować, ale bēdžeše so bjezdžětny po New Yorku. Jenož wobstajne pjenježne posylki z Hodžija dachu jemu přežiwić. Bjeznadžijny starsimaj w listach skoržeše, zo by chcył najradšo wumrěć. Imišecy so ze svojim njeradženym synom Janom tajachu, tak zo w Serbach lědma što zhoni, kajke horjo jeho dla mējachu.

Wšu swoju lubosć přenjese Mila Imišowa na syna Měrcina, ale tež wón wulki přichod njeľubješe a sta so skónčnje ze zastojnikom w Němcach. Hakle w pozdžišich lětach podpěraše trochu serbske naležnosće. Zahoritosć za serbstwo na Imišec synow njebě přešla.

Mila Imišowa je stała w chłódku swojeho wuznamneho muža a je měła česć a brēmjo jeho sławy sobu njesć. Někajki wučenc je raz wuprajil mysličku: Što bychy sławni mužojo byli bjez svojich žonow, kotřiž jim mocy spožčichu a jim starosće wšědného dnja wotewza-

chu, woprujo sebję za mandželskeho? Mila Imišowa njeje wjele wo sebi rěčała, ale to malo, štož wo njej wěmy, zawostaji wobraz wurjadneje serbskeje žony, runohódneje jeje mandželskemu.

Zemřěła je 21. februara 1895. Hač so na jeje stotych posmjertninach něchtó na nju dopomni a kwětku na jeje row w Hodžiju položi? T.M.

Serbskemu narodej

*Pruhi slónca nalětnjeho
přrodu nětk wobswětla;
wšo ze spanja hlubokeho
mócnje wubudžeja.
Cyta stwórbja w radosći
spěwajo so wjeseli.*

*Zymske časy wobdawachu
narodnosť tež serbowski,
njeprěcelske zahubjachu
jeje pychu kćejatu,
skutkowanja žiwjenje
zadžěwane mrěješe.*

*Boža lubosć pak će mila,
Serbstwo, njebě zabyła;
jeho ruka dobroćiwja
je će zaso wumóhla.
Nalětnja nětk ćoptota
twoje žiły wotamka.*

*Wutroby je wupušćila
zyma, twjerda lodojtosć,
mlódnjwa je wustupila
rjana swjata horliwosć.
Skutkowanje wóćinske
twojich džěci radosć je.*

*Tak je stwórbja wubudjenje,
wocučenje w přirodže
wjesote mi dopomnjenje
na Serbowstwa nalěće;
haj, na lube Serbowstwo
dopomnjam tak rada so.*

*Narodnosť ty moja serbska,
horco tebe lubuju;
tebi sym ja poswjećila
radosćiwje wutrobu.
Narodo mój serbowski,
na wěčne sy drohi mi!*

Mila Imišowa 1853

Foto: Bigon

Rozprawa wo léce 1994

Hdyž na zašte léto zhladujemy, potom dyrbi so najprjedy na to skedźbnić, zo je wot 1. januara 1994 superintendent Albert jenož hišće za 50 % pola Michałskeje wosady přistajeny, zo by wjac časa za ewangeliske serbstwo měl, a zo je farar Malink w lécu wot Hrodzišća wotešoł do Budyšina do Pětr-skeje wosady, zwotkel wón dale tež za serbstwo skutkuje.

Za ewangelskich Serbow su Bože služby srjedzišćo wosadneho žiwjenja. A Bože služby su so w 15 wosadach Hornjeje a srjedźnjeje Łužicy swječili. We Łupoji a w Sprjowjach bohužel jenož jónu za léto, zwjetša pak štyri do šěsć króc za léto. Wuwzaće su Budestecy, hdžež so koždy měšac serbske kemše wotměwaja, a Budyska Michałska wosada, w kotrejž 14 razow Božu službu w serbskej řeči swjećachmy. W Budyšinje je paralelnje ke kemšam tež Boža služba za dźěci. Wuzběhnyć chcu, zo móžachmy w Hrodzišću na serbskich kemšach po wjele létach zaso serbsku konfirmaciju swječić.

W sydrom wosadach wotměwachu so serbske wosadne popoždny, a to w Drježdžanach, Łazu a Malešecach z Hućinu štyri króc za léto. W druhich wosadach je so z tym hakle w běhu léta započalo, tak zo so njemóže hišće prajić, kajki

wothlós tute zarjadowanja změja. Naspomnić chcu hišće, zo we Wojerecach so po kemšach přeco bjesada z kofejpicom přizamknje.

Wjeršk serbskeho ewangeliskeho žiwjenja je kóžde léto naš cyrkwinski dzeń. Zhromadźichmy so loni w Njeswaćidle. Mnohim z nas je tutón cyrkwinski dzeń hišće w dobrym pomjatu. Tež kubłanski dzeń a wulět ze serbskim busom so zaso po zwučenym wašnju wotměwašej. Naspomnić tež chcu, zo so na serbskim gymnaziju paćerska wučba wot fararja podawa.

Zo tež lajcy za ewangeliske serbstwo skutkuja, so w tym jewi, zo w třoch wosadach lektorjo na kemšach sobu skutkuja a zo so dźěćikemše w Michałskej wosadze wot młodeje žony podawaja. Mnozy wobdźěla so tež na připowědanju „słowa za dzeń“ w serbskim rozhłosu a pisaja do našeho časopisa Pomhaj Bóh. Wosebje mjenować ma so tu dźěło korigowanja a přeložowanja nastawkow za Pomhaj Bóh.

Wjele by so hišće w tutej rozprawje naspomnić dyrbjalo, kaž na příklad přihoty za nowe spěwarske, přehladanje Wojerowskeje liturgeje, kotrejž je so započalo, a nic naposledk załoženje Serbskeho ewangeliskeho towarstwa. Dospořa pak tajka

rozprawa ženje njebudže, a zawěsće so wy na to abo tamne dopominaće, štož by so tež mjenować dyrbjalo. Napisajće wo tym redakciji našeho časopisa, zo bychmy to w přichodnym čísle wozjewić móhli.

A.

Zaptać Bóh!

K hodownym swjatym dnjam a za léto 1995 su dóšli do redakcije tójšto lubyh přećow z tu- a wukraja, wosebje z Čěskeje republiki a z Pólskeje. Džakujemy so wšitkim swojim přećelam a slubimy, zo budžemy, dali Bóh, ze swojim dźěлом pokročować k Božej česći a Serbam k wužitku. Časopis Pomhaj Bóh budžemy dale slać, njehladajo na někajke pjenjezy. Tola z delnjoserbskimi přinoškami je trochu komplikowane, dokelž wozjewjeja so rozprawy wo dźěle delnjoserbskeje skupiny Serbska namša w tydzeniku Nowy Casnik. Móžemy pak rozprawjeć, zo su hody zaso rjane serbske kemše w Choćebuzu swječili, kotrejž wobrubu chór Łužica ze serbskimi kěrlušemi a organist L. Graap na byrglach.

redakcija Pomhaj Bóh

Njeboj so, wěr jenož

Takle je napisane z wulkimi pismikami na Martina Ulbrichowym domje ortopediskeje kliniki a ambulancy w Rózborku. Wona je zarjadnišćo Diakoniskeho skutka z.t. Rózborkski dom woswjeći w l. 1903 jako „Šleski dom za zbrašenych“ wyši farar Martin Ulbrich, kotryž so w swojim času jara za zbrašenych staraše. W l. 1993 modernizowaše so tutón dom z wulkomyslnej podpěru sakskeho statneho ministerstwa. Tu je tež chorowniska kapačka za čichu nutrnosť wotewrjena. Njedźelske ewangeliske Bože služby přenjesu so do chorowniskich stwow. E.B.

Zyma a jeje rjemješta

Je zyma knjejska pyšerka, na hałžki zybolc powěša, wšě płowe hona pojasi ze slěbornymi plachtami.

A wustojna je molerka, na wokna pisa topjena a barbi lička z różemi, haj, zmódiri je na fijałki.

A rostlinkam je kryjerka, je z mjehkim móškom zwodzěwa, zo, pod posleškom wusnywši, wšě žita spja a trawički.

Tež spodziwna je škleńcerka, ze škleńcy džiwy wukonja, tu swětle brody za třěchi, tam jasne mosty přes řeki.

A sylna je tež kowarka, wšu zemju twjerdže zakowa, zo njeńdže do njej z pluhami a wocl wo nju wotupi.

Ha njesmilna je kralowna a mnohim ludžom njeluba. - Kaž ruče ceptar wotłóži, rad wotsal čahnýc damy ji.

Jan Radyserb-Wjela

Što je cyrkej?

Husto so wo cyrkwi jara kritisce rěči. Cyrkej pola mnohich wjele njeplaći. Haj, samo wěriwi maja druhy swoje problemy z cyrkwu. A hdyž při tym hišće na fararjow myslimy, kotřiž su za mnohich reprezentanća cyrkwe, potom so kritika hišće zesylni. Wosadni potom skorža, zo jich farar dobry předar njeje abo zo ze svojim wustupowanjom njeimponuje. Druhy so fararjow tež porokuje, zo njeje wobubowaný abo zo nima wuspěcha. Skrótka: Husto so wot cyrkwe a wot fararjow wjac wočakuje, hač móžeja dokonjeć. Što chcemy k tomu prajić?

Myslu při tym na Korintisku wosadu za čas japoštoła Pawoła. Křesćenjo w Korinće mjenujcy njeběchu z Pawołom přezjedni. Woni jemu wumjetowachu, zo njemóže rěčec, zo njewě prawje wustupować, zo nima prawy wuspěch a hišće druge wěcy. Na to Pawoł jim pisa, zo je to kaž pola poklada a sudobja. Sudobjo móže stare a nabite być. To tak wažne njeje. Wažniši je poklad. A poklad wostanje samsny - hač je w drohotnym sudobju abo w njenahladnym. Japoštoł Pawoł praji: Poklad, kotryž mamy, je wjesoła powěsć wo našim wumóženju přez Chrystusa. Tutón poklad

mamy w hlinjanych sudobjach; to rěka: Připowědarjo ewangelija njejsu bjezporočni. Pola nich njeje wšo tak, kaž by dyrbało być. Ale wažniše je to, štož připowědaja.

Z tym nochcu wšitko zamołwić, štož w cyrkwi w porjasku njeje. Je wjele wopačneho we wosadach, a fararjow su tež hrěšni a trjebaja wodawanje. A druhy dyrbi so tomu abo tamnemu tež prajić, zo tak dale činić njemóže. Nochcu potajkim wšitko zamołwić. Ale to je „hlinjane sudobjo“. Cyrkej njemóže cyłu poľnosć ewangelija wotblyšćować ani w svojich wulkotnych twarjenjach ani w někajkej wosobje. Cyrkej wostanje, tež hdyž swjaty Duch w njej knježi, zhromadźizna hrěšnikow.

K „hlinjanemu sudobju“ słuša tež, zo Chrystusowa wosada njemóže zwonka swěta žiwa być. A to tež rěka, zo wjele faktorow bytosć cyrkwe sobu postajeja. Smy to w zašlych lětach samo dožiwili; wažne pak wostanje, zo je cyrkej sudobjo za dobry poklad. Abo bjez toho wobrazu prajene: Wažne je, zo so w cyrkwi Bože słowo prawje připowěda. Bože słowo je poklad. Na Bože słowo chcemy hladać a po nim so chcemy měć, tež hdyž měł so w cyrkwi a pola fararjow wjele k lepšemu přeměnić.

S. Albert

Foto: Mihan

Ach, drohi přecelo, za toho, kiž je sam, bjez Boha a bjez Knjeza, je žiwjenje žatostna čez. Tuž by trjeba było, sej Knjeza wupytać, hdyž njeje Bóh hižo moderny.

Albert Camus

Adwentska hudźba w Michalskej cyrkwi

Wječor před 4. adwentom, 17. 12., wabješe wjele wopytowarjow do našeje Michalskeje cyrkwe k adwentskej hudźbje Serbskeho gymnazija. Wuwaženy, jara wotměnjaty program wočakowaše wopytowarjow, a twjerdžu wěsće tež w mjenje připosłucharjow, zo je so mi jara lubiło. Chór něhdže 60 gymnaziastow pod nawjedowanjom Michała Chěžki njeprědnje jenož chórowu hudźbu Bacha, Mozarta a Schütza, ale předstaji tež wšelakore džěta serbskich komponistow - tak wot Korle Awgusta Kocora, Bjarnata Krawca, Jurja Winarja a Jana Pawoła Nagla. Program woprija hudźbu ze 16. lětotka do přitomnosće a posrědkowaše z tym wšelakore a jara zajimawe zwukowe začišće. A hišće něšto bě za mnje jara rjane: hudźba, kotraž na našich Eulic byrglach zaklinča, zahrata wot Bianki Wjenkec a Mata Nawki. Jednorje jónu chwile měć za připosłuchanje, woči zawrěć, zwuki wužiwać ...

Runje w adwentskim času měli sej za to wjele wjac času wzać - a tutón wječor skićeše skladnosć. K dalšim solistam słušachu Franciska Wowčerjec (pozitiw), Jan Budar (piano) a wiolinowe trio Anne Symankec, Franciska Michałkec a Jadowiga Markec. Zwostanje za mnje jenož přeće, zo njech tutón chór po móžnosći husto wustupi - a rady tež zaso w Michalskej cyrkwi.

Bettina Neumann

Naše nowiny a časopisy před 100 lěta

Z Ralbic. Tu založi so „spěwarske towarstwo za Ralbičansku wosadu“ k hajenju cyrkwinskeho a wosebje tež serbskeho ludoweho spěwa. Spěwac budže so kóždu sobotu wječor w 1/2 8 hodž. w Ralbicach. Kóždy muski dobrego, česneho mjena, kiž je 18. lěto docpěl, ma přistup, byrnjež do žaneho druhého wosadneho towarstwa njeprisuša.

SN, 2.2.1895

Powěsće

Mekane-Jezusowa cyrkej w Etiopiskej

Tuta cyrkej w zapadneje Etiopiskej je po přewróće Bože domy wróće dostała, kiž buchu do toho zawrjene. Młodžina je za připowědanje wotewrjena. Tak su na přikład wosadne dny młodžiny jara derje wopytane. A tola ma tuta cyrkej wšelake čez. To ma předešm tři přičiny.

Wjednistwo wosadow leži zwjetša w rukach staršich, kotřiž njejsu přeco najlépše wukublanje měli. Młodžina pak je džens lépe wukubłana a chce we wosadnych naležnosćach sobu rěčec a tež skutkować. To wjedže husto k napjatoscám mjez tymi, kotřiž wosadu nawjeduja, a młodžinu.

Hdyž před někak 40 lěta tehdomniša młodžina k wěrje přińdže, su woni bubony wotpožili. Bubony mjenujcy słušachu za nich k pohanstwu. Džensniša młodžina pak w bubonach wjac instrument pohanstwa njewidži a je zaso wužiwa. Za staršich je to nawrót do pohanstwa.

Wjele młodostnych pěstuje pobožnosć, kotraž je charismatisce wusměrjena. To rěka, zo woni wosebje skutkowanje swjateho Ducha wuzběhaja. To zda so druhim we wosadze zaso cuza wěra być a tohodla woni to wotpokazuja. To pak zaso młodostnych do rukow swobodnych cyrkwjow abo sektow čeri.

Počahi k islamej běchu w zašlosći lépsje hač džensa. Prjedy su křesćenjo a muslimojo mjez sobu wo wěrje rěčeli. Tola z toho časa, zo ze Sudana a Irana muslimojo do Etiopiskeje přińdžechu a swoje fundamentalistiske nahłady sobu přinjesechu, je so poměr islama ke křesćanskej wěrje pohubješi.

Mekane-Jezusowa cyrkej w Etiopiskej ma potajkim tež swoje problemy. Chcemy w svojich modlitwach tež na tutu cyrkej myslić. Wšak japoštoł Pawoł pisa (1. Kor. 12,26):

„Hdyž jedyn staw čerpi, wšitke stawy sobu čerpja, a hdyž so jednomu stawej česć dostawa, so wšitke stawy sobu wjesela.“

A.

Swjate pismo w ličbach

Kaž Swětowy zwjazk bibli-
skich towarstwow wozjewi, su
so w léce 1993 na swěće 18 mio
Swjatych pismow, 13,4 mio
Nowych zakonjow a 45,4 mio
scenjow rozšěrili. K tomu při-
ndže hišće 554 mio wubraných
tekstow Swjateho pisma. Nimo
toho su tež nakładnistwa, ko-
trež k Swětowemu zwjazkej bi-
bliskich towarstwow njesłuše-
ja, biblije wudawali. Tu pak
ličby njeprědleža.

Swjate pismo je nětko do 337
rěčow přeložene, Nowy zakon
do dalšich 799 rěčow a džěle
biblije do 926 rěčow. Tak móže
so Swjate pismo w 2 062 rěčach
čitac.

Jezus praji:

*Zbóžni su duchownje chudži;
přetož jich je njebjeske
kralstwo.*

*Zbóžni su, kiž su zrudni;
přetož woni budu tróštowani.*

*Zbóžni su, kiž su čicheje
mysle; přetož woni zemju
wobsydnu.*

*Zbóžni su, kiž su hłódni
a lačni po prawdosći;
přetož woni so nasycá.*

*Zbóžni su, kiž su smilni;
přetož woni smilnosť dostanu.*

*Zbóžni su, kiž su čisteje
wutroby; přetož woni budu
Boha widžec.*

*Zbóžni su, kiž su měrni;
přetož woni budu Bože džěći
mjenowani.*

Mat. 5,3-9

Pomhaj Bóh, časopis ewan-
gelskich Serbow. Rjadyje
Serbska předarśka konferen-
ca. – Ludowe nakładnistwo
Domowina tzwr, Sukelnska 27,
02625 Budyšin. Redaktor a
skazanki: sup. Siegfried Albert,
Serbski kěrchow, 02625 Bu-
dyšin, tel. 4 22 01. – Sadźba:
Serbske Nowiny Budyšin, čišć:
Serbska čišćernja tzwr w Bu-
dyšinje. – Wuchadźa jónkróc
za měsac. Přinoški a dary na
konto: Sorbische evangelische
Superintendentur Bautzen, Nr.
30 000 110, Kreissparkasse
Bautzen, BLZ 850 549 62

Něšto wo serbskich wupućowarjach

Powšitkownje je znate, zo
farar Jan Kilian serbskich wu-
pućowarjow do Ameriki pře-
wodžeše a jich tam tež duchow-
nje wobstarowaše. Znate mi tež
bě, zo je prjedawši Wósporski
farar Handrij Kapler do Au-
stralskeje wupućował. Serbow
pak tam njeje dołho duchownje
zastarał, dokelž Serbja jeho ja-
ko swojeho dušepastyrja nje-
přiwzachu. Štó pak je potom
Serbam Bože słowo připowě-
dał?

Trudla Malinkowa nam w
najnowšim zešiwku Lětopisa
předstaji Christophu Samuela
Daniela Schondorfa a jeho po-
čah k Serbam. Nochcu tu wo-
spjetować, štož so w tutym na-
stawku pisa, dokelž móže sebi
kóždy, kotrehož to zajimuje,
Lětopis wobstarac. Chcu jenož
na to skedźbnic, zo je awtorka
tež tu, kaž smy to wot njeje
hižo zwučeni, dokładnje žórła
předželała. Mnóstwo přispom-
njenčkow to dopokazuje.

Přejemy sebi, zo by Trudla
Malinkowa nam hišće wjele ze
stawiznow ewangelskich Ser-
bow předstajiła. A.

NJESWAČIDŁO. W na-
dawku gmejny twari so ze za-
šleje nazymy njeposrednje při
kěrchowje dom za pohrjebne
swjatočnosće. Jemu přitwari so
tež nowa čelownja. Nastaće
objekta je dawne přeće woby-
dlerstwa. Zalutować budže so z
tym daloce tam a sem chodže-
nje při pohrjebach mjez cyrk-
wju a kěrchowom, štož njeje
při džzensnišim nadróžnym
wobchadze bjez stracha za
wobdželených. Twarske džěla
wukonjeja bjez wuwzaca firmy
blišeje wokoliny. Na wěžičce
wisa hižo mały zwón. Wón po-
chadza z po wójnje 1945 zničene-
je lěsneje kapalki zemjan-
skeho rownišća něhdyšeho Łu-
howsko-Chasowskeho knjej-
stwa. Wobraz pokazuje staw
twarskich džělow w nowembru
94. Wobsteji tuž nadžija, zo so
wšo bórze dotwari. A. Grofa

*Zadwělowanemu člowjekej
zmužitosć přirěćec je lěpje hač
kralstwo dobyć.*

Martin Luther

Foto: Grofa

Přeprošujemy

- 05.02. – poslednja njedzela po Třoch kralach**
10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michalskej
(farar Malink)
w samsnym času Boža služba za džěći
13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach
(sup. Albert)
- 12.02. – 3. njedzela do póstneho časa**
8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Porsicach
(sup. Albert)
10.00 hodž. kemše w Barće
(sup. Albert)
11.45 hodž. nutrnosť w rozhłosu
(sup. Albert)
15.00 hodž. wosadne popoždno we Łazu
(sup. Albert)
- 18.02. – sobota**
14.30 hodž. wosadne popoždno we Łupoji
(sup. Albert)
- 20.02. – pónđzela**
9.30 hodž. kubłanski džen w Budyšinje na Michalskej
- 22.02. – srjeda**
14.30 hodž. wosadne popoždno we Wochozach
(sup. Albert)
- 26.02. – njedzela do póstneho časa**
10.00 hodž. kemše w Njeswaćidle (sup. Albert)
11.45 hodž. nutrnosť w rozhłosu (farar Malink)
- 05.03. – 1. njedzela w póstnym času**
10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje na
Michalskej
(sup. Albert)
w samsnym času Boža služba za džěći
13.30 hodž. kemše w Budestecach
(sup. Albert)